

Budgetunderlag 2019-2021 för bildnings- och omsorgsnämnden

Innehållsförteckning:

1 BUDGETUNDERLAG 2017-2019	4
1.1 Budgetunderlagets funktion	4
1.2 Vision	4
1.3 Mål och nyckeltal	4
2 MÅL OCH NYCKELTAL	4
2.1 Kommunfullmäktiges mål för bildnings- och omsorgsnämnden	4
Ökat arbetsdeltagande	4
Trygga och goda uppväxtvillkor	5
Åldrande med livskvalitet	5
Hållbar livsmiljö	5
2.2 Nyckeltal	6
2.3 Kommunfullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning	8
2.4 Övriga uppdrag	8
3 MÅL- OCH BUDGETFÖRUTSÄTTNINGAR	9
3.1 Förslag till förändringar, expansion, kvalitetshöjande åtgärder	9
3.1.1 Digitalisering	9
3.1.2 Arbetsmiljö Bollegården	12
3.1.3 Barngruppernas storlek	12
3.1.4 Barn och elever med omfattande behov av stöd och service	13
3.1.5 Funktionsnedsättning	14
3.1.6 Kompetensförsörjning	14
3.1.7 Chefers förutsättningar	14
3.1.8 Ungdomsgården Krafthuset	15
3.1.9 Stöd i boendet enligt SoL	15
3.1.10 Arbetsmarknadsenheten	16
3.1.11 Ökad kompetens inom särskilt boende med inriktning demens	16
3.1.12 Hemsjukvård	16
3.1.13 Familjecentral	17
3.2 Omvärldsbevakning	18
3.2.1 Nettokostnadsavvikelse	18
3.2.2 Kostnader per insats	19
4 EKONOMI	20
4.1 Preliminärt tilldelad budgetram	20
4.2 Förändringskrav och indexering	20
4.3 Befolkningsprognos, prestationer och ekonomiska effekter av volymförändringar	21
4.4 Moduler	23
4.5 Investeringar	23
4.3.1 Digitalisering	23

4.3.2 Reinvesteringar	23
4.3.3 Ny skolenhet Olsfors (Sörån)	23
4.3.5 Daglig verksamhet	23

1 Budgetunderlag 2017-2019

1.1 Budgetunderlagets funktion

1.2 Vision

Kommunen där vi bor bra och lever länge!

Visionen talar om var kommunen vill befinna sig 2025. Visionen är grunden för styrningen av kommunen och har en bred politisk förankring. Den läggs fast av kommunfullmäktige och kan omprövas vid ny mandatperiod.

1.3 Mål och nyckeltal

Med utgångspunkt i visionen ska övergripande mål formuleras. Enligt styrmodellen gäller de övergripande målen i tre år, 2016 – 2018:

- Ökat arbetsdeltagande
- Trygga och goda uppväxtvillkor
- Åldrande med livskvalitet
- Hållbar livsmiljö

Utifrån de övergripande målen fastställer kommunfullmäktige nämndsspecifika mål och nyckeltal.

2 Mål och nyckeltal

2.1 Kommunfullmäktiges mål för bildnings- och omsorgsnämnden

Enligt skollagen ska ett systematiskt kvalitetsarbete bedrivas både på huvudmannanivå och på förskole- och skolenhetsnivå. Syftet är att säkerställa verksamhetens kvalitet och likvärdighet med utgångspunkt i skollag, läroplan och andra skolförfattningar.

Huvudmannen ska, som ytterst ansvarig för genomförandet av utbildningen, även se till att det finns förutsättningar att bedriva ett kvalitetsarbete på enhetsnivå.

Vårdgivaren eller den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS ska ansvara för att det finns ett ledningssystem för verksamheten. Ledningssystemet ska användas för att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet. Vårdgivaren eller den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS ska med stöd av

ledningssystemet planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten. Vårdgivaren eller den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS ska ange hur uppgifterna som ingår i arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten är fördelade i verksamheten.

Huvudman och vårdgivare för verksamheterna är bildnings- och omsorgsnämnden, ytterst Kommunfullmäktige. Bildnings- och omsorgsförvaltningen föreslår utifrån nämndens ansvarsområden och analys av utvecklingsbehov följande målformuleringar för 2019:

Ökat arbetsdeltagande

Sjukfrånvaron ska minska

Öka andelen heltidsarbetande enligt gällande kollektivavtal mellan Sveriges kommuner och landsting (SKL) och Kommunal: Heltid som norm.

Skapa ökade möjligheter till sysselsättning för personer som står långt från arbetsmarknaden.

Trygga och goda uppväxtvillkor

Alla elever ska vara behöriga till gymnasieskolan.

Alla barn ska ha tillgång till en förskola där verksamheten är lärrik.

Alla elever i fritidshemmen ska ha tillgång till en verksamhet där deras utveckling och lärande stimuleras samt erbjuder dem en meningsfull fritid och rekreation.

Alla barn och elever ska tillförsäkras en miljö som präglas av trygghet och studiero

Åldrande med livskvalitet

Äldre ska kunna åldras med bibehållet oberoende

Hållbar livsmiljö

Verksamheterna ska skapa en tillgänglig miljö utifrån var och ens egna möjligheter.

Anhörigstödet ska utvecklas.

Bollebygds kommun ska vara en kommun som erbjuder förutsättningar för ett jämlikt och berikande kultur- och fritidsutbud för hela befolkningen i livets alla skeden

God ekonomisk hushållning

All verksamhet ska så långt som möjligt bedrivas inom kommunen. Hemmaplanslösningar ska eftersträvas och öka kontinuerligt, så att alla kommuninvånare i möjligaste mån kan erbjudas verksamhet i hemkommunen

2.2 Nyckeltal

Tabell 1. Nämndernas nyckeltal 2016-2017

Nyckeltal	2015	2016	2017	Grön	Gul	Röd
Barnbokslån i kommunala bibliotek, antal/barn 0-17 år	18	14,7		>15	12-15	<12
Meritvärde i år 9, lägeskommun, genomsnitt 17 ämnen	226,3	233,0	235,9	>230	223-229	<228
Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 4 år, hemkommun, andel (%)	84,6	80	82,5	>81 %	78-80	<78 %
Invånare 16-64 år som är arbetslösa el. i konjunkturberoende program, andel	4,1	3,3		< 5,1 %	5,2-6,0	>6,0 %
Utförda och dokumenterade smärtskattningar med validerat instrument sista levnadsveckan	72,2%	72,7%	73,7 %	> 90 %	76-89%	< 75 %
Elever som deltar i musik- eller kulturskola som andel av invånare 7-15 år, (%)	13 %	11 %		>25 %	16-24	<15 %
Anställda i förskolan, andel (%) årsarbetare med förskollärlärolegitimation	48	58	62	>75	43-75	<43
Lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola, kommunala skolor, andel (%)	76,7	76,5	81,5	>73	70-73	<70
Brukare med mer än 120 timmar/månad hemtjänst inkl. dubbelbemanning	4	3	2	<1	1-2	>3

Bemötande, förtroende och trygghet i hemtjänsten	72	118	260	1-100	100-144	>145
Inflytande och tillräckligt med tid i hemtjänsten	130	223	184	1-100	100-144	>145
Risikoförebyggande åtgärder för personer med identifierad risk – särskilt boende	139	143	200	1-100	100-144	>145

Barnbokslån i kommunala bibliotek, antal/barn 0-14 år

Antal barnbokslån under året dividerat med antal barn 0-14 år 31/12.

Källa: Kungliga biblioteket och SCB. Kommungruppen som Bollebygd hör till, pendlingskommun nära storstad, har ett medel på 12, riket har ett medel på 15.

Elever i åk. 9, meritvärde lägeskommun, genomsnitt (17 ämnen) (N15504)

Elevernas sammanlagda meritvärde dividerat med antal elever som fått betyg i minst ett ämne enligt det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet i årskurs 9. Betygen mäts före provning. Uppgifterna avser elever i kommunens egna skolor eller fristående skolor i kommunen, oavsett folkbokföringsort. Uppgiften avser läsår. Meritvärdet för en elev utgörs av summan för de 17 bästa betygen i elevens slutbetyg (E=10, D=12.5, C=15, B=17.5 och A=20). Det möjliga maxvärdet är 340 poäng. Fr.o.m. 2016 exkluderas elever med okänd bakgrund.

Källa: Skolverket (Siris). Kommungruppen som Bollebygd hör till pendlingskommun nära storstad har ett medel på 233,7. Alla kommuners genomsnitt är 213,6.

Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 4 år, hemkommun, andel (%)

Antal folkbokförda elever i kommunen som började på gymnasium för fyra år sedan som fått examen eller studiebevis inom fyra år, inkl. IM dividerat med antal folkbokförda elever i kommunen som började på gymnasium för fyra år sedan, inkl. IM.

Källa: SCB. Kommungruppen som Bollebygd hör till pendlingskommun nära storstad har ett medel på 80,67%. Alla kommuners genomsnitt är 78,5 %.

Invånare 16-64 år som är arbetslösa el. i konjunkturberoende program, andel (%)

Antal personer 16-64 år arbetslösa el. i konjunkturberoende program dividerat med antal invånare 16-64 år 31/12. Avser årsmedeltal.

Källa: SCB. Kommungruppen som Bollebygd till pendlingskommun nära storstad har ett medel på 4,1. Rikets siffror är 7,7.

Utförd och dokumenterad smärtskattning med validerat instrument sista levnadsveckan

I svenska palliativregistret ingår Socialstyrelsens kvalitetsindikatorer som bl.a. är andel utförd och dokumenterad smärtskattning, i syfte att öka patientens rättighet och behov av stöd i livets slut. Resultat för halvåret 2017 i Bollebygds kommun uppkom till 73,7 procent. Med validerat instrument menas ett redskap, utformad så att all skattning bekräftas korrekt utifrån en struktur med fast uppsatta riktlinjer och gränser, i syfte att minska risken för felkälla, eftersom påverkan av personliga preferenser sker då olika personer smärtskattar.

Källa: Svenska palliativregistret

Elever som deltar i musik- eller kulturskola som andel av invånare 7-15 år, (%)

Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på kolada.se för mer information. Antal elever som under året deltagit i musik- eller kulturskola dividerat med antal invånare 7-15 år. Källa: SMOK, Sveriges musik och kulturskoleråd samt SCB. Kommungruppen som Bollebygd hör till pendlingskommun nära storstad har ett medel på 22 %. Alla kommuners genomsnitt är 25 %.

Anställda i förskolan, andel (%) årsarbetare med förskolläraryrkelegitimation

Andel årsarbetare med förskolläraryrkelegitimation, kommunal regi. Det finns ett äldre beslut i kommunen om att andelen förskollärare skall vara 75 %. Kommungruppen som Bollebygd hör till förortskommuner till storstäder har ett medel på 33 %. Alla kommuners genomsnitt är 40 %. Källa: Skolverket.

Lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola, kommunala skolor, andel (%). Kommungruppen som Bollebygd hör till förortskommuner till storstäder har ett medel på 73,2 %. Alla kommuners genomsnitt är 70,2 %.

Källa: Skolverket (Siris).

Brukare med mer än 120 timmar/månad inkl. dubbelbemanning

Brukare med dubbelbemanning som överstiger mer än 120 timmar och som inte är relaterat till arbetsmiljö bedömer Bollebygds kommun att kostnaden motsvarar en plats på särskilt boende. Källa Procapita och Laps Care.

Bemötande, förtroende och trygghet i hemtjänsten

Indikatorn beskriver hur den äldres upplevelse av bemötande och förtroende där hemtjänstpersonalen samt trygghet med hemtjänst. Indikatorn består av positiva svar från tre frågor från undersökningen. Vad tycker de äldre om äldreomsorgen?

- ✿ Brukar personalen bemöta dig på ett bra sätt?
- ✿ Känner du förtroende för personalen som kommer hem till dig?
- ✿ Hur tryggt eller otryggt känns det att bo hemma med stöd från hemtjänsten?

Kommunerna som är med i öppna jämförelser rangordnas från bäst till sämst. Det är detta vi ser resultatet av i tabellen. Källa: Socialstyrelsens öppna jämförelser vård och omsorg.

Inflytande och tillräckligt med tid i hemtjänsten

Brukare som aktiva medskapare i den egna vården och omsorgen är en växande ambition i den moderna vården och omsorgen av äldre. Att ta tillvara på äldres egna erfarenheter och tillgodose hens önskemål ger en bättre och mer individuellt anpassad vård och omsorg. Inflytande och delaktighet är grundläggande faktorer för att den äldre ska kunna påverka sin egen livssituation och behålla en så hög grad av självbestämmande som möjligt samt sin integritet. Den äldres medverkan är viktigt både när vården och omsorgen ska planeras och när den utförs. Kommunerna som är med i öppna jämförelser rangordnas från bäst till sämst. Det är detta vi ser resultatet av i tabellen Källa: Socialstyrelsens öppna jämförelser vård och omsorg.

RisKFörebyggande åtgärder för personer med identifierad risk

Indikatorn bygger på data från kvalitetsregistret Senior Alert. Indikatorn visar sammantaget utförda åtgärder inom samtliga identifierade riskområden för fall, undernäring, trycksår och nedsatt munhälsa för personer 65 år eller äldre som bor på särskilt boende.

Resultatet i procent visar hur många personer med identifierad risk som också fått planerade åtgärder uppföljda inom samtliga identifierade riskområden. Kommunerna som är med i öppna jämförelser rangordnas från bäst till sämst. Det är detta vi ser resultatet av i tabellen. Källa: Socialstyrelsens öppna jämförelser vård och omsorg.

2.3 Kommunfullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning

2.4 Övriga uppdrag

3 Mål- och budgetförutsättningar

3.1 Förslag till förändringar, expansion, kvalitetshöjande åtgärder

3.1.1 Digitalisering

Det finns ett antal strategier och viljeriktningar för en mer offensiv digitalisering på nationell och regional nivå. T.ex.

Regeringens strategi för digitalisering:

”Målet för digitaliseringspolitiken är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter”

SKL:s strategi för digitalisering som kan sammanfattas i 3 punkter:

- En enklare vardag för privatpersoner och företag
- Smartare och öppnare förvaltning som stödjer innovation och delaktighet
- Högre kvalitet och effektivitet i verksamheten

Västra Götalandsregionens digitala agenda:

- Smart region Västra Götaland
- Enklare, öppnare, effektivare och hållbart

Gemensamt för samtliga strategier och påbud är att man vill driva på utvecklingen och bl.a. önskar att kommunerna ska öka takten i sin digitala omvandling. En utmaning med den övergripande viljeriktningen är att kommunerna till största del förväntas bekosta insatserna med egen finansiering mot de nationella mål som har satts. De nationella målen är något diffust definierade men andemeningen är att kommunen måste digitalisera för att klara framtidens krav och bemanning.

I Bollebygds kommun har förvaltningarna stora utmaningar att ta sig an för att anpassa sig in i ledet för de nationella strategierna. Det finns också en stark vilja att digitalisera i enskilda verksamheter för att uppnå olika effektivitetsvinster eller för uppfyllnad av verksamhetens/nämndernas definierade mål. Utöver detta finns det ett antal potentiella

digitaliseringsaktiviteter som är, eller bör vara, av kommungemensamt intresse. Kommungemensam digitalisering kräver normalt förvaltningsövergripande samordning vilket naturligt faller inom ramen för kommunstyrelsen och kommunstyrelseförvaltningens samordningsansvar.

Förvaltningen kommer under våren presentera en strategi för digitalisering i Bollebygds kommun. För att leva upp till de krav som ställs och kommer ställas på kommunerna krävs resurser. En del av denna resursförstärkning kan ske genom omdisponering av befintliga resurser, emellertid behövs ytterligare medel för att kunna hantera den förvaltningsövergripande samordning som beskrivs ovan. För att ta nästa steg i utvecklingen och säkerställa att de investeringar som görs är motiverade och leder till ökad effektivisering behöver förvaltningen centralt förstärkas ytterligare motsvarande 1,0 mnkr. Utöver detta bör såväl bildnings och omsorgsnämnden samt samhällsbyggnadsnämnden tillföras 0,5 mnkr vardera för specifika digitaliseringsinsatser i sina respektive verksamheter. Det är angeläget att samordning över resurser sker så att medlen nyttjas där de gör mest nytta.

Regeringen har beslutat att from 2018 göra förtydliganden och förstärkningar i bland annat läroplaner, kursplaner och ämnesplaner för grundskolan och gymnasieskolan. Syftet är att tydliggöra skolans uppdrag att stärka elevernas digitala kompetens. Ändringarna rör bland annat rektorers och lärares uppdrag, skolbibliotekets roll och undervisningen i enskilda ämnen. Förutsättningarna för en nationellt likvärdig utbildning ska stärkas, undervisningens kvalitet förbättras och elevers aktiva deltagande i ett alltmer digitaliserat arbets- och samhällsliv stöds. Enligt Sveriges kommuner och landsting (SKL) är det viktigt att skolhuvudmännen redan nu, om det inte är gjort, startar upp arbetet för att skapa de förutsättningar verksamheten behöver för att nå målen i såväl strategi som de förändrade styrdokumentet. Det har tagits fram en lokal strategi "Plan för strategisk IT-utveckling i Bollebygds kommuns förskolor och grundskolor 2017 – 2022".

Målbilden är:

Tabell 2

Målgrupp	Antal	Verktyg
Förskoleklass	1-2	Ipad*
Åk 1-3	1-1	50% Chromebook 50% Ipad*
Åk 4-9	1-1	Chromebook

Förskola	1-5	Ipad*
Personal	1-1	Chromebook

I tabellen nedan framgår hur de digitala verktygen just nu är fördelade.

Tabell 3

Målgrupp	Antal	Verktyg
Förskoleklass	1-3	Ipad
Åk 1-3	1-3	Ipad
Åk 4-9	1-1	Chromebook (åk 9 har mac)
Förskola	2/avdelning	Ipad
Personal	1-1	Chromebook (vissa lärare har fortfarande Mac)

Nationell it-strategi för vård och omsorg, e-hälsa

Det finns en nationell IT strategi för vård och omsorg, e-hälsa. Enligt vision e-hälsa ska Sverige år 2025 vara bäst i världen på att använda digitaliseringens och e-hälsans möjligheter i syfte att underlätta för människor att uppnå en god och jämlik hälsa och välfärd samt utveckla och stärka egna resurser för ökad självständighet och delaktighet i samhällslivet. Jämlikhet är en utgångspunkt för socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Det handlar bl.a. om att människor som lever under olika socioekonomiska förhållanden ska ha likvärdig tillgång till stöd utifrån behov och bemötas utifrån egna förutsättningar. Genom att tillhandahålla verktyg som stödjer insatser som är anpassade efter brukarnas, klienternas och patienternas individuella behov kan digitaliseringen underlätta för verksamheterna att arbeta för ökad jämlikhet. Digitaliseringen förbättrar även möjligheterna för uppföljning och analyser av omotiverade skillnader i resultat mellan verksamheter.

Lifecare verksamhetssystem som stöder IBIC

Lifecare är uppbyggt i moduler som kan införskaffas var för sig. Procapita, som är det system vi använder idag, är på utgående och kommer på sikt att försvinna. Företaget som tillhandahåller Procapita kommer istället att saluföra Lifecare. Till del finns Lifecare redan i förvaltningen inom några områden och när vi nu ska börja arbeta enligt IBIC, Individens behov i centrum, så behöver vi ha ett system som är anpassat till det arbetssättet. Det är dessutom av vikt att vi använder oss av samma system eftersom det underlättar samarbetet mellan de olika verksamhetsområdena.

Vi behöver modernisera verksamheten så till vida att t.ex. dokumentation, avvikelsehantering, kommunikation och även digital signering för medicinhantering sker digitalt. Detta går även hand i hand med t.ex. mobil hemtjänst och nyckelfri hemtjänst.

Mobil hemtjänst

Den ekonomiska vinsten av införandet av mobil hemtjänst ligger framför allt i en effektivare planeringsprocess där verksamheten minskar momenten med pappershanteringen. Det finns en också en ekonomisk vinst att göra i att bespara personal från att köra för att hämta ett nytt schema när större förändringar måste göras under dagen. En relativt stor utgift för hemtjänsten är just bränslekostnader.

Ytterligare en fördel med mobil hemtjänst är att personalen kan göra sin dokumentation i direkt anslutning till besöket hos brukaren minskar varvid den indirekta brukartiden, även kallad kringtid, minskar.

Ett digitalt mobilt system underlättar för personalen att arbeta efter genomförandeplanen. Det ger ökade möjligheter för brukarna att genom stödet nå sina mål/delmål och även förbättrad uppföljning.

Med hjälp av tekniken kan personalen skriva dagteckningar direkt via sin telefon. Den blir tillgängligt för kollegor vid nästa besök hos klienten.

Att tillhandahålla digitala scheman för personal innebär att säkerheten kring sekretess ökar då pappersscheman inte förekommer och därmed inte kan tappas bort. Det är en viktig kvalitetsvinst.

När personalen väl har en smart telefon så finns stora möjligheter att i framtiden ytterligare utveckla hemtjänsten såsom till exempel med nyckelfri hemtjänst.

Nyckelhantering i hemtjänstverksamhet är idag mycket tidskrävande. Det skulle också göra att larm snabbare åtgärdas då personal slipper åka till lokalen för att hämta nyckeln.

Fjärrtillsyn via kamera

Tillsyn är en insats som utförs inom äldreomsorgen. Nattetid kan det innebära många besvär för den enskilde att ta emot personal i sitt hem. Att ha personal i sitt hem på natten leder i många fall till störd nattsömn, därmed trötthet och sämre livskvalité och det i sin tur leder ibland till att fler insatser behövs. Om tillsynen istället kan göras via en kamera så skonas den enskilde från dessa besvär. Fjärrtillsyn via kamera ska inte förväxlas med

kameraövervakning eftersom kameran bara fungerar under några minuter vid de schemalagda tillsynerna. Personal ser då den zon som kameran täcker i hemmet. Den ekonomiska vinsten ligger i att personal inte behöver åka ut till brukare som bara har tillsyn.

Digital signering

Idag sker signering av medicinlistor manuellt vilket skapar mycket administration för hemsjukvården och är därtill inte heller speciellt säkert när det kommer till att förhindra fel och brister för dem vi är till för i hanteringen av deras mediciner. Införandet av digitala signeringslistor skulle innebära följande:

- Ökad patientsäkerhet, minskad samt mätbar tid för upptäckt av avvikelser i vid medicindelning
- Färre avvikelser och avvikelserna upptäcks tidigare.
- Möjliggör kartläggning av personalresurser.

Hemsjukvården har idag programvaran Lifecare för mobil hemsjukvård. Det saknas dock datorer för att kunna starta upp det nya arbetssättet. När hemtjänsten och Äldreboendet kommer igång med digital signering så behöver även hemsjukvårdens verksamhet smarta telefoner för att kunna följa upp smidigt och kontinuerligt.

Exempel på investeringsbehov för digitalisering inom omsorgen.

Upphandling av system är inte utförd så priserna är ungefärliga

Tabell 4. Investeringsbehov, digitalisering inom omsorgen.

Digitala system och produkter	Kostnad inköp	Kostnad per månad
Lifecare grundmodul handläggare ÄO/FV (uppgradering till IBIC)	50 000	925
Lifecare grundmodul utförare ÄO/FV (uppgradering till IBIC)	85 000	2375
Lifecare e-learning för utförare	35 000	875

Lifecare grundmodul boende ÄO/FV (IBIC)	70 000	1750
Lifecare säkra meddelande mellan professioner	28 000	700
Lifecare digitala signeringslistor ÄO/FV	Ej prissatt – kommer under hösten 2018	
Lifecare hemsjukvård	85 000	2375
Lifecare grundmodul mobil hemtjänst	77 000	12300
Lifecare e-learning mobil hemtjänst	35 000	875
Lifecare avvikelser grundmodul	40 000	1500
Lifecare avvikelser HSL	10 000	375
Lifecare avvikelser SoL/LSS	13 000	375
Smarta telefoner för htj, hsv, boende ca 135st	Beror på avtal Ex. 4tkr x 135= 540tkr	Beror på avtal
Lifecare synpunkter och klagomål	10 000	375
Doro Kameror för fjärrtillsyn*	.	1400
	SUMMA 1 078 000	26 200

* *Det nya systemet för digitala larm är förberett för kameror. En kamera med två tillsynsbesök per dygn kostar ca 1400kr/månad*

3.1.2 Arbetsmiljö Bollegården

Hemtjänstens personalutrymmen samt dagverksamheten är belägen i källaren i Bollegården. Dessa utrymmen är fuktskadade och därmed inte lämpliga att vistas i ur arbetsmiljösynpunkt. Flera försök har gjorts för att åtgärda problematiken dock utan bestående resultat. Dessa bägge verksamheter behöver ersättningslokaler.

3.1.3 Barngruppernas storlek

Kraven på förskolans pedagogiska verksamhet har förstärkts de senaste åren samtidigt som barngruppernas storlek ökat i Bollebygds kommun. Idag är grupperna 16 barn (1-3) och 25-26 barn (3-5). Förskollärarna ser många hinder med att organisera de stora barngrupperna. Ett är att när antalet barn ökar i grupperna som helhet, får det som konsekvens att även de mindre grupperingarna får ett större antal barn, något som anses försvåra arbetet enligt läroplanen. Bollebygd har stora barngrupper i jämförelse med andra kommuner. I Bollebygd är barngrupperna i genomsnitt 17,6 barn per avdelning att

jämföra med rikets genomsnitt som är 15,1 barn per avdelningen. Även personaltätheten har sjunkit i Bollebygds kommun. Det är 6,0 barn per årsarbetare i Bollebygd, rikets genomsnitt är 5,1 barn per årsarbetare.

Av en stor undersökning vid Göteborgs universitet framgår att förskollärare väljer bort vissa önskvärda teman och arbetssätt när gruppen upplevs eller bedöms som för stor. Resultaten visar att antalet barn har betydelse för förskollärarnas arbetssätt.

Barn i behov av särskilt stöd och yngre barn innebär mer uppmärksamhet och omsorg, något som sker på bekostnad av äldre barns intresse och möjligheter att lära i enlighet med läroplanen. Konsekvensen anges då bli att specifikt innehåll som teknik och naturvetenskap, eller arbete med skapande innehåll, väljs bort. En stor barngrupp ses idag som ett hinder för att arbeta i linje med läroplanens intentioner, när målet är att i högre grad möta varje barn individuellt.

Resultaten av pedagogisk forskning visar vikten av arbetslagets utbildning och kompetens för att kunna genomföra förskolans uppdrag. Antalet barn i gruppen visar sig vara en betydande faktor för de villkor som skapas i förskolan för att barn ska kunna lära och utvecklas. I samband med att läroplanen reviderats har också förskollärares ämneskunnande och deras kunskaper att samtala med och utmana barn i deras lärande kring olika målområden hamnat i fokus. Forskningen visar också vikten av de strukturella faktorer som är förutsättningen för att bedriva en verksamhet av hög kvalitet. Ett stort antal barn i gruppen gör det svårt att dela in barn i mindre grupper och föra samtal med ett fåtal barn åt gången. Likaså att fördjupa sig i vissa målområden som förskollärarna menar kräver tid och utforskande. Forskningen visar att antalet barn i gruppen blir en än mer avgörande faktor på förskolor med låg kvalitet och där det finns brister i arbetslagets kompetens.

Resultaten av psykologisk forskning lyfter framför allt fram att ett ökat antal barn i grupperna leder till för många relationer för barn att förhålla sig till. I stora barngrupper ökar ofta antalet vuxna och det bidrar till att barn behöver knyta an till flera olika personer. Om omsättningen i personalgruppen är stor blir relationerna inte bara instabila utan också oförutsägbara.

Forskning visar att en liten grupp med få vuxna är bättre än en stor grupp med många vuxna. Antalet barn i gruppen är en tyngre kvalitetsfaktor än personaltäthet samtidigt som antalet barn och personaltäthet alltid bör relateras till varandra och till personalens kompetens. För att förskolor ska kunna genomföra en verksamhet med högsta kvalitet som syftar till att ge alla barn en likvärdig start i livet och förutsättningar att komma förberedda till skolan, krävs en större andel utbildade förskollärare med hög kompetens i en fungerande arbetsmiljö.

Som riktmärke för antal barn i en barngrupp rekommenderade Skolverket 6–12 för barn i åldern 1–3 år respektive 9–15 för barn i åldern 4–5 år. Bollebygd har 16 för barn i åldern 1-3 år respektive 25-26 för barn i ålder 3-5. Ett mål för Bollebygds kommun skulle kunna vara att minska till 20 respektive 13 barn i grupperna. Det skulle innebära att sju nya avdelningar (en i Töllsjö, en i Olsfors och fem i Bollebygd) skulle behövas för att minska antalet barn i grupperna. Det innebär också att det behövs anställas ca 20 pedagoger extra.

3.1.4 Barn och elever med omfattande behov av stöd och service

Alla elever ska få stöd och stimulans för att utvecklas så långt som möjligt. Om skolan sett över organisationen runt eleven och märker att det inte räcker ska extra anpassningar göras. Det är stödinsatser som oftast kan ske inom ramarna för den vanliga undervisningen. Dock finns ett fåtal elever med genomgripande behov av stöd som ej kan lösas inom ramen för den vanliga undervisningen. Det är elever som med anledning av sjukdom eller funktionsnedsättning alltid kommer att ha ett omfattande behov av stöd och service av samhället även i vuxen ålder. Det är elever som av fysiska eller psykiska orsaker har betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed har ett omfattande behov av stöd eller service. Det går inte att inrymma stödinsatser av denna omfattning inom elevpengen.

En funktionsnedsättning kan vara medfödd eller bero på något som hänt i livet, en olycka eller en sjukdom. Funktionsnedsättningen kan i vissa fall göra det svårare för barn och elever att delta i ordinär undervisning och i den dagliga livsföringen under skoltid. Det är extra viktigt att rätt sorts hjälp ges tidigt och under hela utbildningen i förskolan och i skolan. Prestationsersättningen i Bollebygds kommun är lika för alla barn och elever (förskolan 84 271 kronor och skolan 63 821 kr). Vissa barn och elever har behov av en eller flera assistenter/pedagoger för att kunna delta i undervisningen och klara livsföringen under dagen. Det handlar om barn/elever som har omfattande diagnoser

såsom exempelvis utvecklingsstörning, sällsynta diagnoser, flerfunktionshindrade (flera diagnoser). Det rör sig om ca 10 barn/elever i hela kommunen som har så omfattande behov av stöd och service att det inte räcker med extra anpassningar utan att det krävs stora stödinsatser såsom exempelvis en eller flera medarbetare som arbetar specifikt med barnet/eleven. Bollebygds kommun har som mål att alla barn och elever skall kunna få sin undervisning på hemmaplan i den egna hemkommunen.

3.1.5 Funktionsnedsättning

Funktionsnedsattas behov av stöd och service tillgodoses i huvudsak av kommunen enligt LSS, Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. LSS ger förutom rätt till personlig assistans också rätt till nio andra insatser vilka kommunen alltså ansvarar för. Funktionsnedsatta kan också få insatser enligt Socialtjänstlagen (SoL). Ansvaret för just insatsen personlig assistans är fördelat mellan kommun och staten, det vill säga Försäkringskassan. Om en persons behov av assistans för det som i lagen kallas "grundläggande behov" bedöms understiga 20 timmar i veckan ska kommunen ta hand om det. Dessa är "personlig hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade". Om en person bedöms behöva mer än 20 timmars personlig assistans i veckan för "grundläggande behov" är det Försäkringskassans ansvar att utreda och bevilja ersättning. Detta regleras i Socialförsäkringsbalken. Anledningen till detta är att staten går in och bidrar när det handlar om stora kostnader.

Det har under de senaste åren kommit flera vägledande domar från rättsväsendet som har förändrat hur lagstiftningen i vissa frågor tolkas och tillämpas. Den nya hårdare praxisen innebär att färre har rätt till assistans och antalet beviljade timmar minskar. Konsekvensen för kommunerna blir att de får ta över ansvaret för personer som tidigare fått beviljad personlig assistans från försäkringskassan men nu får avslag. För Bollebygds kommun innebär det att kostnaderna ökar då kommunen i det flesta fall beviljar insatserna. Under 2017 har kostnaderna ökat med ca 4 miljoner kronor. De kommande åren kan kostnaderna öka ännu mer beroende på försäkringskassans arbetssätt.

3.1.6 Kompetensförsörjning

Vi alla som arbetar och verkar för Bollebygds bästa ska känna en stolthet i uppdragen. De invånare samt barn/elever/brukare som möter oss ska få bästa möjliga service. För att utveckla förutsättningarna att åstadkomma god kvalitet i våra verksamheter är det viktigt

att Bollebygds kommun fortsätter att vara en attraktiv arbetsgivare för både chefer och medarbetare och att arbetet med att stärka Bollebygds arbetsgivarvarumärke fortsätter. För att förverkliga detta behöver arbetet med att utveckla den goda arbetsplatsen fortsätta. Den goda arbetsplatsen innebär att arbetsmiljön är bra ur fysisk, organisatorisk och social aspekt samt att chefer och medarbetare har rimliga uppdrag med goda förutsättningar att göra ett bra arbete till gagn för medborgarna. De strukturella orsakerna till sjukfrånvaro bör arbetas bort och arbetet med att minska sjukfrånvaron ska fortsätta. Utvecklingsarbetet ska ske i bred samverkan mellan chefer, medarbetare och fackliga organisationer. För att klara kompetensförsörjningen på både kort och lång sikt behöver arbetet med att fler ska arbeta heltid intensifieras och att arbeta heltid bli en norm.

3.1.7 Chefers förutsättningar

Lika villkor för chefer i kvinno- och mansdominerade verksamheter är en jämställdhets- och rättvisefråga. Det är ett ansvar för kommunledning att cheferna har ansvar för ett rimligt antal medarbetare. Då kan de vara mer närvarande chefer för sina medarbetare, och har utrymme för att utveckla verksamheten. Cheferna i de kvinnodominerade verksamheterna har ofta sämre förutsättningar för sitt chefsuppdrag, än cheferna i de mansdominerade tekniska verksamheterna

Grundskolan behöver utökas med ytterligare minst en rektor. Rektorerna i Bollebygd har i genomsnitt personalansvar för 45 medarbetare. Rektors pedagogiska ledarskap är en central del i arbetet med att skapa en skola av god kvalitet för alla, där de nationella målen uppfylls och där alla elever upplever skolan som meningsfull, stimulerande och trygg. I skollagen står att Rektor har ansvar för ledningen och samordningen av det pedagogiska arbetet på en skolenhet. Rektor fattar till exempel ensam beslut om den egna skolenhetens inre organisation. Rektorsbefattningen förutsätter att rektor kan överblicka de förutsättningar som råder och använda och utveckla dessa så att verkningsfulla pedagogiska processer kan bedrivas på skolan.

I den organisationsförändring som genomförts 2017 i förvaltningen saknas medel för ytterligare en förvaltningschef.

Inom fritidssektorn finns enbart en medarbetare som skall arbeta med samtliga uppgifter inom området som är oerhört brett och spretigt. Därtill är medarbetaren enhetschef för

kultur och fritid. Det finns ett behov att utöka med en medarbetare (föreningsutvecklare) som arbetar med fritid, föreningsstöd, idrottsvision mm.

3.1.8 Ungdomsgården Krafthuset

Ungdomsgården Krafthuset är en viktig verksamhet i Bollebygd kommuns stöd till ortens alla ungdomar i åldersgruppen 13-18 år. Målsättningen är att bedriva en lockande och engagerande verksamhet för alla ungdomar i målgruppen. För närvarande hålls gården öppen tre kvällar i veckan, måndag och onsdag kl. 17-21 och fredag kl. 17-23.30. Öppettiderna utökas och förlängs under de perioder som grundskolan har olika lov. Ungdomsutvecklarna utgörs för närvarande av tre personal på 100 % tjänstgöringsgrad.

Utöver att sköta ungdomsgården bedriver personalen vid Krafthuset uppsökande och förebyggande verksamhet vid främst Bollebygdsskolan för att bland annat stödja skolpersonalen med att upptäcka utanförskap och mobbing samt bedriva preventivt elevprogram med teman som t.ex. hälsa och självkänsla. De utgör också en värdefull resurs till socialtjänstens myndighetsutövning för barn och unga, där personalen bedriver medlingssamtal för Polisen mellan gärningspersonen och målsäganden, ger stöd till familjer där ungdomar hamnat på glid och utför ej biståndsbedömda ca 3-5- samtal för att förebygga ohälsa och sociala problem.

Måndagar och onsdagar besöks gården av ca 35-40 ungdomar per kväll medan fredagskvällar lockar minst det dubbla. Normalt är två av personalen då på plats som ansvarar för verksamhetens innehåll och ungdomarnas säkerhet. Vid en arbetsmiljöromd under 2017 påtalade personalen att på fredagskvällar är det emellanåt problem med att räkna till för att upprätthålla ordningen och säkerheten när någon incident inträffar. Förvaltningen beslöt då efter en riskbedömning att utöka bemanningen på fredagskvällar med ytterligare en timavlönad personal. Denna utökning har emellertid inte beaktats i budgeten för innevarande år.

3.1.9 Stöd i boendet enligt SoL

Under hösten 2017 fick utförarenheten i uppdrag att verkställa beslut om insats för en målgrupp som enheten tidigare inte arbetat med. Insatsen kallas lite slarvigt för boendestöd och det som menas är just stöd i boendet. Insatsen kan beviljas både genom LSS och SoL och kan verkställas inom hemtjänsten, LSS verkställighet och Resursteamet utförarenhet.

I Bollebygds kommun har man under flera år diskuterat vilken verksamhet som ska verkställa insatsen ”stöd i boendet enligt SoL”. Nu är det beslutat att Utförarenheten ska verkställa samtliga beslut om boendestöd enligt SoL och till det anställa den personal som behövs.

För att det ska fungera krävs en utökning av personalen med en fjärdedels årsarbetare. Behovet av personal är helt beroende på hur många uppdrag enheten får och om enheten får fler uppdrag än idag så kommer enheten behöva utöka personalstyrkan ytterligare.

3.1.10 Arbetsmarknadsenheten

Arbetsmarknadsenhetens kärnverksamhet och huvudsakliga uppdrag är ökat arbetsdeltagande och att aktivera, stärka och vägleda mot sysselsättning. Majoriteten av arbetsmarknadsenhetens målgrupp och deltagare står långt ifrån arbetsmarknaden bland annat beroende på utmattningssyndrom, funktionshinder och psykisk ohälsa.

Förutom att arbeta med vuxna som står långt ifrån arbetsmarknaden arbetar också enheten i olika projekt som syftar till att barn och unga ska gå igenom grundskola och gymnasium med behörighet samt gå vidare till arbete och egen försörjning. Flera olika projekt i temat pågår just nu inom kommunen och Arbetsmarknadsenheten deltar på olika sätt i samtliga av dessa projekt. I flera projekt ligger huvudansvaret på Arbetsmarknadsenheten bland annat det kommunala aktivitetsansvaret som avser ungdomar som avbrutit eller ej påbörjat gymnasiet.

Det finns stora möjligheter för Bollebygds kommun att skapa en inkluderande arbetsmarknad där vi lockar unga, nyanlända, personer som står långt från arbetsmarknaden och studerande vid högskolor och universitet till våra verksamheter. Möjligheten att under en begränsad period låta samtliga 17-åringar arbeta i våra verksamheter som feriearbetare, ökar chanserna att långsiktigt kompetensförsörja dessa.

Arbetsmarknadsenheten i Bollebygd har goda resultat, över hälften av de inskrivna går vidare till arbete. Arbetsförmedlingen och Sjuhärads samordningsförbund uttrycker stort förtroende för Arbetsmarknadsenheten i Bollebygd och enheten har ett gott rykte bland samarbetspartners.

För att Arbetsmarknadsenheten ska kunna fortsätta arbeta på det proaktiva och kvalitativa sätt som man gör idag, behöver enheten behålla den bemanning, på 4 tillsvidareanställda

medarbetare, som man har idag. Som det ser ut idag har enheten 4 anställda varav en är en visstidsanställning.

3.1.11 Ökad kompetens inom särskilt boende med inriktning demens

I december 2017 utkom Socialstyrelsens nya riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom och inom detta område är kompetensutveckling en viktig beståndsdel för god omsorg. I rapporten Vård och omsorg om äldre – en lägesrapport 2018 visar utredningen på flera olika viktiga faktorer för att skapa god omsorg om demenssjuka. Utbildning och kompetensutveckling är ett av sju urskiljbara områden.

En satsning på utbildning inom personcentrerad omvårdnad skulle öka kvalitén i rätt riktning på området. Personcentrerad omvårdnad innebär att vården av den som har en demenssjukdom ska utgå från det som är den sjukets verklighet vilket gör att den demenssjuke upplever ett bättre bemötande. Detta arbetssätt kräver effektiva grupper där fokus ligger på brukarna och där personalens kompetens kan nyttjas på bästa sätt.

3.1.12 Hemsjukvård

1 januari 2018 träder den nya samverksanslagen, vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård, i kraft och syftet med den är att korta sjukhusvistelserna efter att patienten förklarats utskrivningsklar. Den nya lagen kräver att kommunen är snabbare att fatta beslut om hemgång och snabbare att sätta in åtgärder vid hemkomst eller flytt till korttidsplats. Vid hemtagning efter tre dygn uppstår en kostnad för kommunen som uppgår till 7 100 kr/dygn.

Idag görs mellan två och tre vårdplaneringar varje vecka och för att skapa förutsättningar till trygg hemgång inom rätt tid så krävs en utökning av två undersköterskor till hemsjukvården.

Rehab har som grupp inte utökats personellt på tio år allt emedan patienterna blivit betydligt fler och med mer omfattande behov och som också är mer tidskrävande. Idag finns tre arbetsterapeuter i verksamheten. En förutsättning för att Bollebygd kommun ska klara av att ha en fungerande rehabiliteringsgrupp i hemsjukvården är att verksamheten förstärks med ytterligare en arbetsterapeut.

3.1.13 Familjecentral

Nämndens ordförande har gett förvaltningen i uppdrag att lämna förslag på lokalisering, organisering samt ekonomi för familjecentral.

En familjecentral är en verksamhet som arbetar hälsofrämjande och generellt med tidigt förebyggande och stödjande som riktar sig till föräldrar och barn. En familjecentral ska minst innehålla mödrahälsovård, barnhälsovård, öppen förskola och socialtjänst med inriktning mot förebyggande arbete. Kännetecknande för verksamheten är att huvudmännen, till exempel kommun och landsting samordnar sina resurser.

Lokalisering: Det finns inga kommunala lokaler tillgängliga för ändamålet utan det får i så fall tillskapas.

Organisering: Om det inrättas en familjecentral är lämplig organisering i Bildnings- och omsorgsnämndens ansvar. För att bedriva en familjecentral bör tillskapas resurser ur kommunalt perspektiv, en förskollärare och en socionom. För regionens del behöver resurser skapas för mödrahälsovården och barnhälsovården.

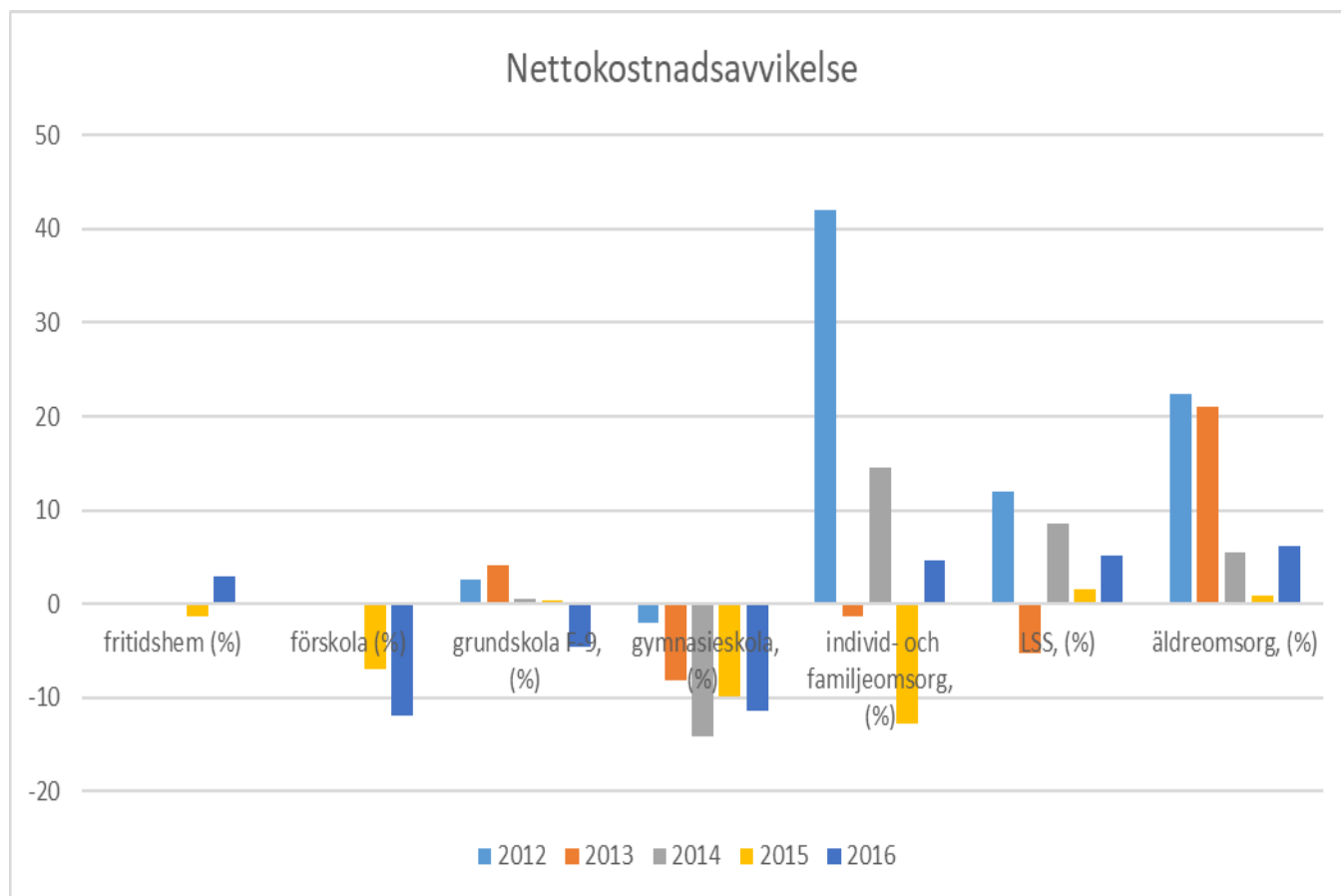
Ekonomi: Kostnaden för kommunal personal beräknas till 1, 2 mnkr därtill kommer viss driftskostnad för material och dylikt med cirka 300 tkr per år. Lokalkostnader tillkommer.

3.2 Omvärldsbevakning

3.2.1 Nettokostnadsavvikelse

Det enda nyckeltal som tar hänsyn till de enskilda kommunernas demografi, individernas skilda behov och bebyggelsestruktur är den så kallade referenskostnaden. Den bygger på kostnadsutjämnningen och indikerar vad verksamheten borde kosta, enligt kostnadsutjämnningssystemet, om kommunen bedriver verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet. Genom att jämföra referenskostnaden och den faktiska kostnaden erhålls nyckeltalet nettokostnadsavvikelse. Detta är det mest sammanfattande enskilda nyckeltalet, eftersom det tar hänsyn till såväl till demografi, individernas skilda behov som produktionsförutsättningar som geografi och lönenivåer. I nettokostnadsavvikelsen bör man kunna läsa ut var kommunens prioriteringar eller nedprioriteringar finns

Graf 1. Nettokostnadsavvikelse 2012-2016

3.2.2 Kostnader per insats

Jämförelser av kostnader mellan Bollebygd och riket. 2017 års siffror är ej tillgängliga ännu.

Tabell 5.

		2015	2016
Kostnad familje- och HVB-hem barn och unga, kr/inv 0-20 år	Bollebygd	2 448	4 269
	Riket	5 507	5 589
Kostnad fritidshem, kr/inskrivet barn	Bollebygd	27 737	29 456
	Riket		32 324
Kostnad fritidsverksamhet, kr/inv	Bollebygd	571	551
	Riket	1 633	1 679
Kostnad funktionsnedsättning LSS boende, kr/brukare	Bollebygd	800 250	952 810
	Riket	922 288	959 280
Kostnad funktionsnedsättning LSS daglig verksamhet, kr/brukare	Bollebygd	255 960	309 174
	Riket	211 637	210 967
Kostnad för kommunal grundsärskola, kr/elev	Bollebygd	134 300	96 000
	Riket	433 400	457 000
Kostnad komvux, kr/heltidsstuderande	Bollebygd	31 471	31 891
	Riket		50 948
Kostnad missbrukarvård vuxna, kr/inv	Bollebygd	598	387
	Riket	715	731
Kostnad per brukare ordinärt boende äldreomsorg	Bollebygd	325 263	303 790
	Riket		248 930
Kostnad per brukare särskilt boende äldreomsorg	Bollebygd	721 656	907 491

	Riket		826 016
Kostnad öppna insatser barn och unga, kr/inv	Bollebygd	157	7
	Riket	593	600
Nettokostnad arbetsmarknadsåtgärder, kr/inv	Bollebygd	230	199
	Riket	468	480
Nettokostnad ekonomiskt bistånd, kr/inv	Bollebygd	717	975
	Riket	1 309	1 277
Nettokostnad flyktingmottagande, kr/inv	Bollebygd	126	-1 093
	Riket	-31	-66
Nettokostnad förskola, kr/inskrivet barn	Bollebygd	117 128	113 977
	Riket		125 206
Nettokostnad grundskola åk 1-9, kr/elev	Bollebygd	99 898	97 299
	Riket	100 709	100 997
Nettokostnad gymnasieskola, kr/elev	Bollebygd	107 589	107 669
	Riket	111 508	106 855
Nettokostnad kulturverksamhet, kr/inv	Bollebygd	786	754
	Riket	1 105	1 128
Nettokostnad svenska för invandrare, kr/inv	Bollebygd	79	73
	Riket	203	214

4 Ekonomi

4.1 Preliminärt tilldelad budgetram

Begreppet budgetram används för de medel som fördelas från kommunfullmäktige till respektive nämnd. Enligt mål- och budgetförutsättningarna är kommunens totala budget

485 200 tkr. Den preliminära budgetramen för Bildnings- och omsorgsnämnden är 409 393 tkr.

Tabell 6. Preliminär budgetram BON 2019.

Budgetram	Aktuell budg 18	Ändrat ansvar	Eff fattade beslut	Befolkn förändr	S:a exkl index	Index	S:a inkl index	Pol priori.	S:a exkl faktor	Förändr uppdrag	S:a inkl faktor
Bildnings- och omsorgsnämnden	-396 243		-1 400	-11 400	-409 043	-2 400	-411 443		-411 443	2 050	-409 393

4.2 Förändringskrav och indexering

Förändringskravet är 2 050 tkr. Det fördelas ut proportionerligt på samtliga verksamheter. Detsamma gäller för indexeringen som är 2 400 tkr.

Tabell 7. Fördelning av förändringskrav och indexering per verksamhet 2019.

Verksamhet	Budget per mars 2018	Förändringskrav	Indexering
Förskola, pedagogisk omsorg	-57 949	-302	-351
Fritidshem	-19 757	-103	-120
Grundskola inkl. förskoleklass	-111 451	-581	-674
Gymnasium	-37 918	-198	-229
Vuxenutbildning	-2 755	-14	-17
Kultur och fritid	-10 660	-56	-64
Äldreboende	-38 800	-202	-235
Hemtjänst	-20 960	-109	-127
Hemsjukvård mm	-18 432	-96	-112
Funktionsnedsättning	-42 825	-223	-259
IFO	-31 605	-165	-191
Gemensamt och nämnd	-3 623	0	-22
Totalt	-396 735	-2 050	-2 400

4.3 Befolkningsprognos, prestationer och ekonomiska effekter av volymförändringar

Nedan presenteras den senaste befolkningsprognosen för Bollebygds kommun 2017-2021 som togs fram i april 2017 enligt det så kallade 50 % alternativet, dvs hälften av de planer som planerades skulle realiseras. Siffrorna är uppdaterade per den senaste befolkningsprognosen i mars 2018 och baseras på befolkningsutfallet per 171231. Volymerna har reviderats ner något sedan den senaste befolkningsprognosen då den byggde på befolkningsutfallet per 161231.

Tabell 8. Befolkningsprognos 2018-2021 (per 180307)

Åldersklasser	2017	2018	2019	2020	2021
1-5	606	629	632	684	717
6	133	116	149	140	143
7-15	1 122	1 166	1 180	1 260	1 294
16-18	297	309	344	354	381
65-79	1 474	1 497	1 547	1 605	1 637
80-89	352	377	388	403	414
90+	65	68	74	84	85

I och med den nya styrmodellen kompenseras inte nämnderna direkt av volymförändringar. Detta innebär att det är ännu viktigare att prognoser och bedömningar är så tillförlitliga som möjligt. Befolkningsprognosen som presenteras i tabell 3 grundar sig på 50- procent alternativet, dvs att 50 % av ej fastställda detaljplaner verkställs.

Volymprognos prestationer 2019-2021

Tabell 9. Prestationer 2019-2021 baserat på befolkningsprognos (per 180307)

Prestation	Budget 2018	Prognos 2019	Prognos 2020	Prognos 2021
Förskola	560	575	623	652
Fritidshem	560	563	591	614

Förskoleklass	135	133	144	142
Grundskola inkl särskola	1 160	1173	1220	1277
Gymnasieskola	338	343	367	386
Hemtjänstären	130	145	151	156
Särskilt boende	78	80	82	84*
Boende unga, LSS	3	3	3	3
Boende vuxna, LSS	18	21	24	27
Daglig verksamhet	25	27	29	31

*Förutsätter köpt plats. Finns endast 83 platser i Kommunen.

För förskola beräknas volymen per de prognostiserade decemberutfallet. Faktorn som beräknas är att 91 % av barnantalet mellan 1-5 år går i förskola.

För samtliga av de andra volymberäkningarna räknas snittet mellan föregående år och aktuellt år dvs. för volymberäkningarna 2019 summeras barnantalet för 2018 och 2019 och delas därefter i två.

För fritidshem beräknas att 60 % av barnen går i verksamheten. För gymnasiet beräknas 105 % av antalet gå då en del går 4 år.

Förväntad förändring mellan 2018 och 2019 har därefter multiplicerats med det belopp som fastställts i resursfördelningsmodellen avseende pedagogisk verksamhet och måltider. Lokalkostnader och eventuell ökning av administration kompenseras inte under volymförändringar.

För förskola användes beloppet för 30 – 45 timmars vistelsetid per vecka ålder 3-5 år.

För förskoleklass används samma belopp som i modellen.

För grundskola är priset som används, densamma som för åk 4-6.

För fritidshem är priset per plats densamma som för åk F – 3. Merparten av eleverna som går i fritidshem ingår i den årskursintervallen.

För gymnasiet används ett snittpris av priserna i den av skolverket fastställda riksprislistan.

Effekt av volymförändringar 2019-2021

Tabell 10. Prestationer; volymförändring och effekt 2019-2021.

<i>Prestation</i>	Budget volym 2018	Belopp per volym	Volymförändring 2019 jmf 2018	Volymförändring 2020 jmf 2019	Volymförändring 2021 jmf 2020	Effekt av volymförändring g 2019	Effekt av volymförändring g 2020	Effekt av volymförändring 2021
Förskola	560	84 271	15	48	30	1 255 000	4 019 000	2 510 000
Fritidshem	560	32 765	3	28	23	96 000	907 000	768 000
Förskoleklass	135	45 420	-2	12	-3	-91 000	545 000	-136 000
Grundskola inkl särskola	1 160	63 821	13	47	57	830 000	3 000 000	3 638 000
Gymnasieskola	338	104 000	5	24	19	487 000	2 479 000	2 026 000
Hemtjänstärrenden	130	162 300	15	6	5	2 435 000	974 000	812 000
Särskilt boende	78	573 000	2	2	2	1 146 000	1 146 000	1 146 000
Boende unga, LSS	3	-	0	0	0	0	0	0
Boende vuxna, LSS	18	1 070 000	3	3	3	3 210 000	3 210 000	3 210 000
Daglig verksamhet	25	300 000	2	2	2	600 000	600 000	600 000
						9 968 000	16 880 000	15 547 000

Beloppen har avrundats till närmsta tusental.

Beräkningarna baseras på det belopp per volym som gäller för 2019. Ingen hänsyn är tagen till framtida kostnadsökningar såsom löneökningar, indexuppräknningar el. dyl. vid beräkningar för 2020 och 2021.

Biståndsbedömda timmar inom hemtjänsten ökar främst på grund av ökad vårdtyngd hos äldre och som en följd av detta även inom hemsjukvården.

I snitt har hemtjänstens beviljade timmar ökat 20 % mellan januari 2017 och mars 2018. Befolkningsprognosen visar ingen större ökning av antalet personer över 80 år 2019-2020. En liten ökning av personer över 80 år kan dock skönjas.

Både antal personer och beviljade timmar hemtjänst för personer under 65 år ökar emellertid mycket. Vid jämförelse mellan snittet av beviljade timmar 2017 och dito timmar fram till och med mars 2018 uppgår ökningen till 100 %. Det är svårt att prognostisera beviljade timmar hemtjänst för personer under 65 år eftersom behoven inte följer mönster på samma sätt som för den äldre befolkningen.

Boende unga LSS: Dessa kostnader varierar mycket stort beroende på omsorgsbehov. Eftersom det i nuläget inte finns några uppgifter om volymändringar kommande år, så utelämnas denna.

Boende vuxna LSS: Kostnaden för dessa insatser är mycket varierande och beror på vilket omsorgsbehov som den enskilde har. Dessa kan variera mellan 500 000 till 1 800 000 kr per år, där den lägre summan handlar om personer som bor i egen lägenhet. Budgeterade kostnader 2018 för boende LSS är ca 19 300 000 kr och utslaget på 18 beslut blir det 1 070 000 kronor per beslut. Då ingår direkta personal- och lokalkostnader. Ingen overhead, administration eller annat stöd som t ex eventuell hemsjukvård eller rehab ingår. Det är den summan som lagts in i tabellen ovan, ingen indexuppräknings sker. I tabellen 3.2.2 om kostnader per insats så var Bollebygds kostnad 2016: 952 810 kr/brukare, den siffran är inte fullt jämförbar med siffran 1 070 000 kr då det också ingår kommun- och förvaltningsoverhead med runt 50 000 kr i tabellen på 3.2.2). Denna siffra är inte tillgänglig officiellt för 2017 ännu, men den har ökat till följd av större omsorgsbehov under 2017.

Daglig verksamhet, LSS: Budgeterade kostnader 2018 är drygt 6 800 000 kr, då är tre köpta platser exkluderade eftersom de drar upp genomsnittskostnaden relativt mycket. Utslaget på 22 beslut ger det drygt 300 000 kr per beslut och år. Då ingår direkta personal- och lokalkostnader. Ingen overhead ingår. Samma sak gäller här som under boende vuxna: denna kostnad är inte fullt jämförbar med tabellen under 3.2.2.

4.4 Moduler

Modullösning för förskola och skola i Olsfors beräknad driftskostnad på 2 920 tkr per helår.

Modullösning för förskola i Bollebygd beräknad driftskostnad 2 450 tkr per helår.

4.5 Investeringar

4.3.1 Digitalisering

Bildning 600 000

Omsorg 900 000

4.3.2 Reinvesteringar

Bildning 800 tkr

Omsorg 500 tkr

4.3.3 Ny skolenhet Olsfors (Sörån)

Bildning 500 tkr.

4.3.5 Daglig verksamhet

Omsorg 500 tkr